ROLUL FEED-BACK-ULUI
ÎN OPTIMIZAREA COMUNICĂRII DIDACTICE ŞI ÎN ÎMBUNĂTĂȚIREA REZULTATELOR ȘCOLARE ALE ELEVILOR

PROF. ÎNV. PRIMAR, BĂNULESCU MARIAN-LUCIAN
ŞCOALA GIMNAZIALĂ „CONSTANTIN BRÂNCOVEANU”, RM. SĂRAT,
JUDEŢUL BUZĂU

Totalitatea activităţilor specifice învăţământului se realizează prin intermediul comunicării, comunicarea pedagogică fiind cea care realizează procesului educaţional în ansamblul său, indiferent de conţinuturile, nivelurile, formele sau partenerii implicaţi.

Comunicarea didactică se prezintă ca o forma specială, obligatorie în transmiterea unor conţinuturi stabilite, specifice unui demers de învăţare sistematică, asistată. Ea este o sursă importantă a procesului de învăţământ, deoarece exercită importante funcţii informative şi formative, mijlocind toate raporturile umane specifice mediului şcolar, precum şi conectarea acestuia la mediile extraşcolare.

Învăţământul este, aşadar, un domeniu puternic comunicant la toate nivelurile, în care se doreşte foarte mult accentuarea virtuţilor unui act comunicaţional multidirecţional şi polifuncţional, în locul unuia de simplă transmitere, unidirecţional şi unifuncţional.

Uneori, în comunicarea didactică intervin, determinând-o sau doar influenţând-o, numeroşi factori de distorsiune care se pot manifesta la diferite niveluri:

a) la nivelul cadrului didactic pot apărea următorii factori de distorsiune:

- deficienţe în metodologia de predare folosită, exprimate prin caracterul inaccesibil al metodelor şi procedeelor didactice folosite şi în disocierea caracterului teoretic de cel practic al conţinuturilor predate;
- discordanţa dintre vocabularul şi operaţiile logice folosite de către cadrul didactic în predare şi cele specifice elevului, adică inexistenţa unor elemente comune în repertoriul educatorului şi al celui educat.

b) la nivelul elevului acţionează mai mulţi factori de distorsiune:

- manifestările de neatenţie: preocupări străine de conţinutul şi acţiunile specifice lecţiei, semne de plictiseală, de nerăbdare, stare de agitaţie motrică, privire absentă, aociată cu starea de reverie, apatie, somnolenţă;
- fenomenul oboselii,
- fenomenul de interferenţă, retroactivă sau proactivă, a cunoştinţelor şi deprinderilor.

c) la nivelul canalului de transmisie şi receptare a mesajului didactic, pot apărea ca factori perturbatori: zgomotele, pronunţia defectuoasă a unor sunete, caracterul ilizibil al unor litere, în cazul limbajului scris etc. Astfel de erori pot fi generate şi de unele deficienţe ale aparatului vizual sau ale celui fono-articulator.

Desigur, pentru fiecare dintre factorii perturbatori mai sus amintiţi există modalităţi de ameliorare şi de eliminare a influenţei acestora: expunerea sistematică, accesibilă şi în ritm propriu a cunoştinţelor; asigurarea unui conţinut variat şi folosirea unor metode şi procedee variate în derularea lecţiei; evitarea supraîncărcării elevilor; respectarea principiului odihnei active etc.

Pe lângă adoptarea unor asemenea măsuri, un rol important în optimizarea comunicării didactice îl are feed-back-ul, întrucât, prin natura sa de comunicare instrumentală, care se organizează, se modifică şi se modelează potrivit reacţiilor partenerilor, comunicarea didactică înglobează fenomenul retroacţiunii, al acţiunii cu sens invers, de la efect la cauză. Retroacţiunea sau acţiunea inversă reprezintă o cerinţă logică a procesului de învăţământ, care reiese din caracterul său de sistem cibernetic. Ea deschide drumul spre adaptarea partenerilor unul la celălalt, spre adecvarea la situaţiile de învăţare concret determinate, precum şi de îndeplinire a finalităţilor urmărite.

Comunicarea didactică impune existenţa a trei tipuri de feed-back, diferite prin direcţie şi funcţie. Primul tip de feed-back aduce informaţia de la receptor la emiţător, ceea ce conferă cadrului didactic posibilitatea de a cunoaşte modul în care s-a finalizat comunicarea şi ce măsuri se impun pentru a înlătura eventualele perturbaţii intervenite. Prin intermediul acestui tip de feed-back, cadrul didactic primeşte informaţii şi despre obstacolele comunicării, competenţele comunicative ale elevilor, gradul de adecvare a mesajului său didactic, profunzimea şi precizia înţelegerii informaţiilor transmise etc.

Controlul prin acest tip de feed-back este necesar şi pentru faptul că, în comunicarea didactică, educatorul nu este doar o sursă de informaţii, ci şi de educaţie, ce vizează transformarea receptorului în conformitate cu mesajul didactic, iar elevul, ca beneficiar al informaţiei, nu este doar receptor, ci o personalitate disponibilă de a fi modelată. Fără retroacţiune predarea s-ar reduce la un discurs fără receptare eficientă.

Al doilea tip de feed-back este cel care are ca direcţie comunicarea de la emiţător la receptor şi intervine în anumite tipuri de lecţii (de formare a deprinderilor practice etc.), când cadrul didactic, urmărind modul în care elevii realizează operaţiile solicitate şi care au fost anterior prezentate şi explicate, aprobă, dezaprobă și corectează modul în care se îndeplinesc respectivele sarcini.

În comunicarea didactică se utilizează şi un al treilea tip de feed-back, numit retroacţiune anticipată (feed-forward), în cazurile în care este inversată ordinea tradiţională între comandă şi

execuţie. Acest tip intervine în special în „învăţarea prin descoperire”. Elevii lucrează, rezolvă situaţii problematice şi, pe măsură ce apar dificultăţi, solicită cadrului didactic un plus de informaţii. Solicitările elevilor vor orienta apoi predarea cadrului didactic, permiţându-i să cunoască ce fel de informaţii sunt absolut necesare elevilor. Astfel, feed-forward-ul anticipează evoluţia predării.

Conexiunea inversă scoate la iveală şi eventualele blocaje de comunicare ce pot fi provocate de expunerea neclară, rostirea prea lentă sau prea rapidă, nivelul scăzut al motivaţiei elevilor etc.

În concluzie, se poate afirma ca feed-back-ul joacă un rol pozitiv, reglator şi adaptor la mesajul iniţial şi aduce o contribuţie importantă la construcţia unei situaţii de comunicare didactică eficiente.

BIBLIOGRAFIE:

1. Cerghit, I. –*„Sisteme de instruire alternative şi complementare*”, Editura Aramis, Bucureşti, 2002;

2. Şoitu, L. –*„Pedagogia comunicării”*, Institutul European, Iaşi, 2001